

J. J.

Polacy pionierami hutnictwa szklanego w Ameryce

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 6/3, 515

1961

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Autor po krótkim przypomnieniu okoliczności, w jakich była wydawana pierwsza gazeta w Polsce, omawia przebieg i wyniki swoich dociekań. Udało się całkowicie jednoznacznie zidentyfikować papier użyty do druku pierwszych 11 numerów „Merkurjusza Polskiego”. Papier ten pochodził z papierni w Krzeszowicach stanowiącej własność rodziny Tęczyńskich. Pozostałe numery, z jednym wyjątkiem, drukowane były prawdopodobnie na papierze z papierni należącej do Żółkiewskich.

W nrze 2/1961 prof. dr Jadwiga Marchlewska-Szrajer przypomina artykułem *Trzysta lat receptury papieru gazetowego* inny jubileusz prasowy, tym razem w skali światowej, mianowicie 300 rocznicę ukazania się pierwszego dziennika na świecie, która minęła 1.I.1960 r. Autorka zestawia najważniejsze zmiany, które zeszły w tym okresie w recepturze używanego papieru gazetowego.

Artykuł stanowi fragment przygotowywanej do druku książki *Wszędobylska celuloza*.

J. J.

POLACY PIONIERAMI HUTNICTWA SZKLANEGO W AMERYCE

1 października 1608 r. wylądowała na brzegach Ameryki Północnej w Jamestown (Wirginia) grupa osadników przybyłych z Anglii na małym statku „Mary and Margaret”. Wśród tych przybyszy byli również specjalnie sprowadzeni z Polski szklarze, którzy zbudowali wkrótce w Jamestown pierwszą hutę szkła w Ameryce. Warto dodać, że działo się to na 12 lat przede wyprawą statku „Mayflower” którą uważa się powszechnie za początek kolonizacji Ameryki Północnej.

350 rocznicę przybycia pierwszych Polaków na kontynent amerykański obchodziła uroczystość Polonia amerykańska. W 1958 r. Kongres Polaków w Ameryce wydał m. in. specjalny zbiór dokumentów z tej okazji. Na podstawie tego zbioru Janusz Jabłkowski i Zbigniew Maraszkiewicz opracowali artykuł *Pierwsza huta szkła w Ameryce — dzieło polskich szklarzy* („Szkło i Ceramika”, nr 1/1961).

Autorzy relacjonują okoliczności, które wpłynęły na fakt znalezienia się polskich szklarzy w Ameryce, a dalej podają opis huty szkła w Jamestown, stosowanych w niej metod produkcyjnych oraz wyrobów. Te ostatnie wiadomości otrzymane w wyniku przeprowadzonych już po zakończeniu ostatniej wojny prac wykopaliskowych na miejscu, gdzie istniała huta. Wiadomości te były na tyle wyczerpujące, że pozwoliły na całkowitą rekonstrukcję obiektu. Obecnie w zrekonstruowanej pierwszej hucie szkła w Ameryce prowadzona jest pokazowa produkcja według dawnych metod.

J. J.

TARTAKI PUSZCZY KOZIENICKIEJ W XVIII WIEKU

W XVIII w. znajdowały się na terenie Puszczy Kozienickiej trzy tartaki położone nad rzeczką Zagożdżonką, której wody stanowiły siłę napędową dla traków. Artykuł Ryszarda Zaręby zamieszczony w miesięczniku „Przemysł Drzewny” (nr 2/1961) podaje szereg informacji o istniejących w tych tartakach urządzeniach mechanicznych, warunkach i metodach pracy, a także o stawkach wynagrodzenia dla pracowników.

Artykuł został opracowany na podstawie lustracji ekonomii kozienickiej, które przeprowadzano w okresie od 1709 do 1784 r.

J. J.